

До 100-річчя Кіровоградського обласного шкірно-венерологічного диспансеру

Сторіччя досконалості та відданості... Це дійсно визначна дата не тільки для колективу закладу, а й для всієї дерматовенерологічної служби України. Якщо вдуматися, то це ціла епоха. Багато поколінь високопрофесійних медичних працівників надавали допомогу та лікували сотні тисяч пацієнтів, рятуючи життя. Історія Кіровоградського дерматовенерологічного диспансеру — це справжня скарбниця мудрості і освіченості спеціалістів-дерматовенерологів. Це заклад з потужною науковою медичною базою, що має вагомі досягнення і зберігає традиції в галузі дерматовенерології та медичної освіти.

Це безперервний зв'язок і досягнення багатьох поколінь медичних працівників закладу, лікарів і науковців, вірних своєму високому обов'язку й покликанню, які продовжують стояти на варті охорони здоров'я, підносять українську медицину й, зокрема, дерматовенерологію на рівень міжнародних стандартів XXI ст., навчають і виховують нові покоління лікарів, розширюють горизонти наукових досягнень, повертають людям здоров'я і життя.

Історія комунального некомерційного підприємства (КНП) «Кіровоградський обласний дерматовенерологічний центр» Кіровоградської обласної ради нерозривно пов'язана з історією степового краю та загальним розвитком медицини.

1754 р. було закладено фортецю святої Єлисавети, від якої веде свій відлік наш обласний центр — колись Єлисаветград, потім Кіровоград, тепер — Кропивницький. Вік не такий довгий, однак поважний. Наше місто старше за своїх південних сусідів — Дніпра (1776), Миколаєва (1778), Херсона (1788) і навіть Одеси (1795)...

Підготовку медичних фахівців було розпочато в кінці XVII ст. У фортеці для потреб військового гарнізону доктор медицини К.Ф. Рожалін організував лазарет, а пізніше — шпиталь на 200 ліжок. Водночас у 1788 р. за ініціативи талановитого лікаря і педагога, доктора медицини П.Н. Шароя було відкрито медико-хірургічну школу та лікарню.

Центрами підготовки лікарів стали шпитальні школи — по суті, перші вищі навчальні заклади в той період. Шпиталі називались генераль-

ними. Всього було створено шість таких шкіл і одна з них — у нашому краї. Першими учнями медико-хірургічної школи стали випускники Київської академії та Харківського коледжу, вихованці місцевого чоловічого пансіонату, учні Чернігівського колегіуму та Уманської семінарії. За роки свого існування школа підготувала 225 лікарів та підлікарів, кожен восьмий лікар здобув освіту в медико-хірургічній школі.

Єлисаветградський венерологічний диспансер як самостійна установа був заснований 1923 р. під назвою «Окружний шкірно-венерологічний диспансер». Із 1936 р. при міському шкірно-венерологічному диспансері було організовано стаціонар на 30 ліжок. Згодом, 10 січня 1939 р., його було реорганізовано в Кіровоградський обласний шкірно-венерологічний диспансер.

Під час окупації міста з 1941 до 1944 р. дерматовенерологічний центр функціонував як міський шкірно-венерологічний диспансер. Після визволення від німецько-фашистських загарбників поновив свою роботу вже як обласний шкірно-венерологічний диспансер.

Його головними лікарями свого часу були: А.В. Бостогановілі (1944—1956 рр.), Г.В. Чапова (1956—1975 рр.), Є.Г. Безруков (1975—1979 рр.), заслужений лікар України О.І. Павелко (1979—2008 рр.). Із 2009 р. заклад очолює М.Ю. Попович.

За тридцятирічний період керівництва закладом О.І. Павелко доклав великих зусиль для докорінної реорганізації дерматовенерологічної служби області, укомплектування її професійно підготовленими кадрами, запровадження сучасних медичних технологій. Завдяки самовідданій праці фахівців диспансеру значно поліпшились показники роботи служби, було започатковано та триває робота із впровадження нових ефективних методів лікування хворих із захворюваннями, що передаються статевим шляхом (ЗПСШ), хронічними дерматозами, мікозами та вірусними дерматозами. Впродовж останніх років ці зусилля і здобутки сприяли зниженню захворюваності на ЗПСШ та шкірні заразні хвороби.

Із 1982 до 2006 р. завідувачем дерматологічного відділення для дорослих працював Г.С. Кожухарь, який одним із перших в Україні почав

Колектив закладу, 1956 рік

використовувати метод апітерапії для лікування пацієнтів з артропатичними формами псоріазу, алопецією, нейродермітом. Він впровадив метод ПУВА-терапії хворих на псоріаз. У 1980–2000 рр. у дерматологічному відділенні для дорослих працював лікар-ординатор В.Б. Кащенко. Із 2000 до 2012 р. він очолював службу СНІДу в Кіровоградській області, був головним лікарем обласного центру профілактики та боротьби зі СНІДом, є автором 32 науково-практичних публікацій з питань дерматовенерології та ВІЛ/СНІДу. Протягом останніх років у відділенні впроваджено сучасні методи лікування із застосуванням передових медичних технологій, а також налагоджено взаємодію із суміжними службами для більш повного та якісного забезпечення медичною допомогою пацієнтів з тяжким та ускладненим перебігом хронічних дерматозів.

За дитячу дерматомікологічну службу в області відповідали висококваліфіковані лікарі: Л.Л. Гліва, Т.М. Старкіна, Л.В. Томенко, І.В. Сухіна, І.В. Звоздяк. У дерматомікологічному кабінеті відділення надавали консультативну допомогу, проводили обстеження хворих дітей м. Кіровограда та області з використанням сучасного бінокулярного мікроскопа та люмінесцентної лампи. У 2013 р. за підтримки головного лікаря було відкрито школу атопічного дерматиту, де надавали рекомендації з догляду за проблемною шкірою у дітей з метою подовження ремісії хронічних алергодерматозів. Щомісячно проводили практичні заняття з батьками дітей, хворих на алергодерматози, що сприяло зменшенню кіль-

кості пацієнтів, які потребують соціальної та матеріальної допомоги. У відділенні постійно впроваджувалися нові методи лікування дітей з алергодерматозами, грибовою та гнійничковою патологією з використанням сучасних фармацевтичних препаратів.

У минулому у венерологічному відділенні працювали лікарі: В.Б. Кащенко, В.І. Синиця, Б.С. Мельник, В.В. Янчуков, С.І. Курята, О.В. Саржевська. У 80-х роках минулого століття було зафіксовано найбільший за всю історію області (порівняно з показником в інших регіонах України) спалах сифілісу. Тоді згідно з наказом МОЗ України при диспансері було започатковано закритий стаціонар на 30 ліжок для пацієнтів із венеричними захворюваннями, яких примусово лікували та цілодобово охороняли. Через кілька років після спаду захворюваності стаціонар закрили. Завдяки скоординованим діям із суміжними спеціалістами вдалося знизити захворюваність на сифіліс. За цей період в області не було зареєстровано жодного випадку вродженого і рецидивних форм захворювання. На сьогодні продовжується профілактична робота серед молоді області, спрямована на профілактику венеричних захворювань і ВІЛ-інфекції. Останніми роками відмічено стабільно низький рівень захворюваності серед цього контингенту.

У диспансерному відділенні лікарі М.І. Соколова, С.Т. Воробйов, І.В. Стригачова, М.Є. Присяжна, І.О. Мудрієвська надавали консультативну і медичну допомогу дорослому населенню міста та області.

У різні часи в диспансері працювали вчені та висококваліфіковані фахівці, серед яких: Л.М. Ковальова (1972–1973 рр.), доктор медичних наук, професор кафедри дерматології та венерології Одеського національного медичного університету; кандидати медичних наук: М.Є. Луганський (1975–1977 рр.), головний лікар шкірвендиспансеру м. Ялта АРК Крим, Г.П. Сябренко, головний лікар Кіровоградського обласного шпиталю з 2003 р., Г.М. Люльченко, заслужений працівник освіти України, заступник директора з навчальної роботи Кіровоградського медичного коледжу імені Є.Й. Мухіна (1976–2007 рр.), А.І. Чоботарь, лікар-дерматовенеролог вищої категорії МСЧ Кіровоградської льотної академії Національного авіаційного університету, викладач дерматології та венерології вищої категорії, викладач-методист Кіровоградського медичного коледжу імені Є.Й. Мухіна, співавтор атласу «Шкірних та венеричних хвороб», підручника та практикуму «Дерматологія та венерологія», «Медсестринство в дерматології та венерології» для студентів ВНЗ I–III рівнів акредитації. Фахівець має три патенти на винахід з дерматовенерології, є автором 4 науково-практичних публікацій з питань дерматовенерології.

Згідно з розпорядженням голови Кіровоградської обласної ради від 19 травня 2017 р. № 308 «Про перетворення комунальних закладів» комунальний заклад «Кіровоградський обласний шкірно-венерологічний диспансер» було перетворено на КНП «Кіровоградський обласний шкірно-венерологічний диспансер Кіровоградської обласної ради». Заклад проваджує медичну практику на підставі ліцензії, виданої наказом МОЗ України від 25.04.2019 р. № 973.

Відповідно до розпорядження голови Кіровоградської обласної ради від 29 травня 2023 р. № 98-гр 19.06.2023 р. підприємство перейменовано на КНП «Кіровоградський обласний дерматовенерологічний центр Кіровоградської обласної ради». Також внесено зміни в Статут, найменування та адресу закладу.

КНП «Кіровоградський обласний дерматовенерологічний центр Кіровоградської обласної ради» надає послуги з третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги дорослому і дитячому населенню міста та області. Професійна діяльність закладу охоплює проведення діагностики, лікування та профілактики венеричних, дерматологічних хвороб та інфекцій, що передаються статевим шляхом.

КНП «Кіровоградський обласний дерматовенерологічний центр Кіровоградської обласної ради» очолює генеральний директор, експерт ДОЗ КОР за спеціальністю «Дерматовенерологія»

М.Ю. Попович, яку відрізняють професійність, цілеспрямованість, працездатність, прагнення до досконалості в усьому та самоудосконалення кожного працівника. Її здобутки є чудовим прикладом для наслідування молодими співробітниками Центру. За керівництва генерального директора та завдяки підтримці колективу було проведено ремонт усіх підрозділів і підсобних приміщень Центру, а також упорядкування прилеглої території, що створило комфортні умови як для хворих, так і для медичного персоналу. Крім того, для лікарів диспансерно-поліклінічного відділення було придбано дермоскопи. Всі відділення Центру забезпечено комп'ютерною технікою.

На сьогодні розгорнуто 50 ліжок для денного перебування пацієнтів, які потребують крапельного введення ліків і проведення різноманітних процедур. У Центрі постійно впроваджуються нові методи із застосуванням сучасних препаратів (мазі, емоменти, антигістамінні засоби) для лікування хворих з алегродерматозами та дерматомікозами і гнійничковою патологією, пропонуються методи догляду за проблемною шкірою у дітей з хронічними алергодерматозами з метою подовження ремісії. У закладі успішно розвивається напрям естетичної медицини у комбінації з косметологічними процедурами (О.В. Саржевська), спрямований на лікування хворих з хронічними дерматозами обличчя та патологією волосся. Великого практичного досвіду набуто завдяки використанню косметологічного комбайна для плазмоліфтингу та мезотерапії. Фахівці з естетичної дерматології постійно підвищують рівень кваліфікації, вивчають основні тренди та новинки світової косметології.

Диспансерне відділення на даний час надає консультативну та медичну допомогу дорослому населенню м. Кропивницького та області. Завідувач диспансерно-поліклінічного відділення В.І. Синиця є автором близько 30 науково-практичних публікацій з питань дерматовенерології. Лікарі Я.Ф. Капелюшна, І.І. Курмаз, Л.С. Гавриленко, І.О. Мудрієвська, М.М. Мирошніченко, Л.В. Гончар, О.В. Саржевська, О.М. Парохонько протягом 20 років використовують метод кріотерапії у лікуванні хворих із доброякісними новоутвореннями шкіри. Вперше в області впроваджено в роботу метод дерматоскопії для виявлення новоутворень, меланом та лікування доброякісних новоутворень шкіри з використанням радіохвильового високочастотного електрохірургічного апарату «Надія», Dr. Oppel ST-501 та лазерного пристрою ETHEREAL. Щорічно в закладі відбуваються заходи з профілактики та раннього виявлення новоутворень шкіри і лікування хворих на псоріаз.

Упродовж останніх років у практику роботи відділення було запроваджено сучасні методи діагностики, терапії та профілактики вірусних захворювань шкіри та їхніх ускладнень, що сприяло підвищенню якості лікування хворих. Працює кабінет «Довіри» для споживачів ін'єкційних наркотиків, у якому лікарі надають консультації, проводять обстеження та лікування ЗПСШ, а також здійснюють обмін шприців з метою зниження ризику захворювання на ВІЛ та вірусні гепатити.

У фізіотерапевтичному кабінеті, оснащеному сучасною фізіотерапевтичною апаратурою, проводять такі методи лікування, як фототерапія, ультразвукова терапія, дарсонвалізація, УВЧ-терапія, електрофорез, магнітолазеротерапія, франклінізація, УФО, озонотерапія. Із застосуванням фототерапії здійснюють лікування пацієнтів із псоріазом, парасоріазом, вітиліго, склеродермією, атопічним дерматитом, шкірним свербіжем, червоним пласким лишаєм, атрофічними виразками тощо.

Лабораторну допомогу в області надають на базі обласного шкірно-венерологічного центру, завідувачем якого є В.В. Мороз, лаборантом — А.А. Алексеєнко. У відділенні клінічної лабораторної діагностики проводять загальноклінічні, мікробіологічні, біохімічні, імунологічні та імунобіологічні дослідження для підвищення якості діагностики ЗПСШ, бореліозу та хвороб шкіри. Відділення забезпечує високий рівень лабораторної діагностики з використанням сучасного обладнання, що гарантує кожному пацієнту можливість отримати якісні та достовірні результати аналізів.

Напередодні ювілею заклад придбав цифровий електронний дерматоскоп FotoFinder ATBM MASTER. Це кращий в світі автоматизований діагностичний комплекс з революційною оптикою, програмним забезпеченням та можливістю підключення до бази даних фотофайдеру «Штучний інтелект». Апарат призначено для діагностики пацієнтів з високим ризиком розвитку злоякісних новоутворень шкіри. На сьогодні це найефективніший з методів скринінгу меланоми, що має діагностичну достовірність на рівні 95 %.

Велику увагу сьогодні приділяють телемедицині, яка включає комплекс дій, технологій та заходів, що застосовують в закладі під час надання медичної допомоги. Для цього послуговуються засобами дистанційного зв'язку з метою обміну інформацією. Крім цього, телемедицинний напрям включає диджитал-освіту для лікарів і пацієнтів, надання медичних інформаційних послуг та можливість самообслуговування через цифрові комунікаційні технології. Телемедицина допомагає об'єднати пацієнта та лікаря, а також

дає змогу медичним працівникам спілкуватися, навчатися та обмінюватися досвідом.

Заклад плідно співпрацює з Українською асоціацією лікарів-дерматовенерологів і косметологів (УАЛДВК). Президентом Асоціації є В.І. Степаненко, доктор медичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії медичних наук України, завідувач кафедри дерматології та венерології з курсом косметології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця. Ця співпраця сприяє професійній діяльності лікарів, розвитку фундаментальної та прикладної дерматовенерології і косметології, захисту інтересів лікарів-дерматовенерологів, постійному підвищенню якості медичної допомоги населенню України. Реалізація зазначених завдань здійснюється завдяки участі в атестації, рецензуванні науково-дослідних робіт з проблем дерматовенерології, створенні навчальних програм з підготовки та перепідготовки фахівців з різних аспектів дерматології, венерології і косметології, розробці рекомендацій та системи підготовки фахівців, фінансуванню на конкурсній основі перспективних напрямів науково-дослідних робіт, організації комунікаційних систем, а також сприяє розвитку міжнародних зв'язків. Важливим напрямом діяльності є організація та участь у наукових, методичних симпозиумах, конгресах, практикумах тощо.

Рішенням Президії УАЛДВК від 18 жовтня 2023 р. за вагомих особистий внесок у розбудову української дерматовенерології, впровадження сучасних методів діагностики та лікування, високий професіоналізм М.Ю. Попович нагороджено відзнакою «Честь і пошана».

За керівництва талановитого організатора генерального директора Дерматовенерологічного центру М.Ю. Попович було підготовлено плеяду висококваліфікованих фахівців, серед яких: О.В. Саржевська — заступниця генерального директора з медичної частини, О.Ф. Чаплінська — заступниця генерального директора з економічних питань, В.І. Синиця — завідувач диспансерно-поліклінічного відділення, В.В. Мороз — завідувачка відділення клінічної лабораторної діагностики, а також лікарі-дерматовенерологи: Я.Ф. Капелюшна, О.М. Парахонько, І.В. Стригачова, І.І. Курмаз, Л.С. Гавриленко, М.М. Мирошниченко, П.В. Синиця, Л.В. Гончар, К.В. Сливко, І.В. Звездяк, О.В. Башняк

Протягом останніх 40 років Обласний дерматовенерологічний центр плідно співпрацює з кафедрою дерматовенерології Дніпропетровської медичної академії з підготовки молодих фахівців в інтернатурі та Інститутом дерматології і венерології АМН України (м. Харків).

Волонтерську діяльність лікарі здійснюють у спілці «Дерматологічна гвардія України», яка покликана проводити дистанційне консультування військовослужбовців

З початком агресії РФ проти України Донецький національний медичний університет переїхав до Кропивницького. На базі ОШВД працює кафедра внутрішньої медицини № 2, де в дистанційному та очному форматі проводять заняття для студентів з дерматології та венерології професор, доктор медичних наук Р.Ф. Айзятюлов, асистент, кандидат медичних наук, доцент Я.О. Полях та асистент Т.А. Чоботарь Підготовку інтернів-дерматовенерологів здійснює головний лікар, лікар-дерматовенеролог вищої категорії М.Ю. Попович

Своє 100-річчя КНП «Кіровоградський обласний дерматовенерологічний центр Кіровоградської обласної ради» зустрічає з розумінням усіх проблем, що стоять перед українською системою охорони здоров'я та дерматовенерологією зокрема. Це і активна робота щодо вирішення проблем ВІЛ – СНІДу, і оптимізація ліжкового фонду, і впровадження нових технологій з діагностики та лікування. Сьогодні важливо зберегти існуючу мережу закладів дерматовенерологіч-

ного профілю, а також кадри, спрямовуючи зусилля на підвищення їхньої кваліфікації.

У день ювілею диспансеру відбулась обласна конференція лікарів-дерматовенерологів, на якій були присутні представники військової обласної державної адміністрації (перший заступник голови — П.О. Конопко), депутатського корпусу, директор департаменту охорони здоров'я військової обласної державної адміністрації О.М. Рибальченко, міськради, профспілкового комітету Л.Г. Козлова. Були запрошені колеги з медичних навчальних закладів вищої та передвищої освіти — М.В. Єрмолаєва, в.о. ректора Донецького національного медичного університету, та С.О. Бондарь, директор Кіровоградського фахового медичного коледжу імені Є.Й. Мухіна, а також керівники закладів охорони здоров'я області та міста. Кращі працівники закладу отримали почесні грамоти від Обласного департаменту охорони здоров'я та Обласної профспілки медичних працівників.

Збереження історії Кіровоградського дерматовенерологічного центру потрібне для того, щоб минуле пояснило нам, хто ми є, і відкрило шлях у майбутнє дерматовенерології.

Підготували М.Ю. Попович, А.І. Чоботарь, В.Б. Кащенко

Колектив сьогодніня КНП «Кіровоградського обласного дерматовенерологічного центру КОР»

Зліва направо: М.І. Соколова, В.І. Синиця, Л.В. Томенко, Т.М. Старкіна, К.В. Сливко, О.М. Парахонько, М.Ю. Попович, І.В. Звездяк, Л.В. Гончар, А.А. Алексєенко, К.В. Терпак, І.І. Курмаз, В.В. Мороз, О.В. Саржевська